

Maahanmuuttajaperheiden lasten ja nuorten kotoutuminen Suomeen

Ulla Hämäläinen

Yhteistyökumppanit

Laura Ansala Aalto

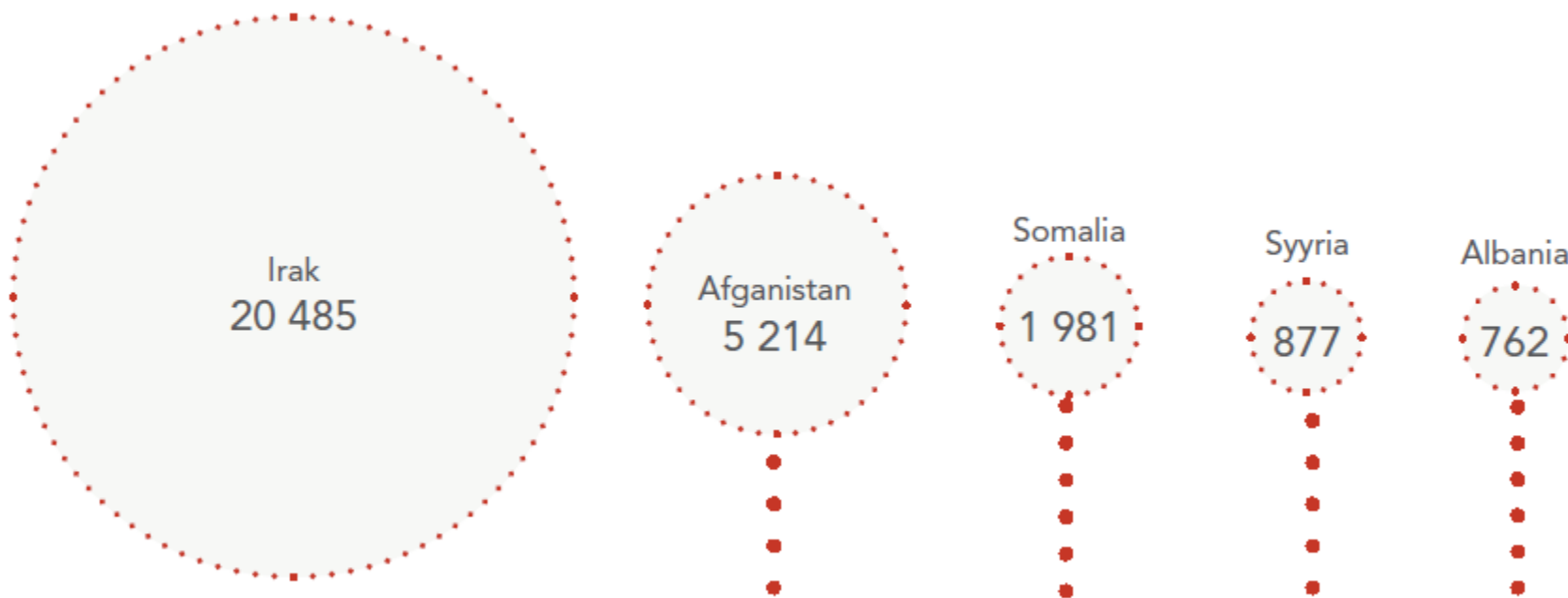
Matti Sarvimäki Aalto / VATT

18.4.2016

Vuosi 2015: turvapaikanhakijoiden määrä kymmenkertaistui

- ▶ **Vuonna 2015 Suomeen saapui noin 32 000 turvapaikanhakijaa**
 - ▶ Tulijoiden joukossa oli noin 3 000 yksin tullutta alaikäistä
 - ▶ Lisäksi maahanmuuttajat ovat yleensäkin nuoria aikuisia, joilla on mukanaan lapsia, tai jotka saavat Suomessa lapsia
 - ▶ Noin 5 000 hakemusta on rauennut

Turvapaikanhakijoiden suurimmat kansalaisuudet 2015

Tutkimuksen taustaa ja motivointia

- ▶ Suomi on ollut perinteisesti maastamuuttomaa. Nettomuutto kääntyi positiiviseksi 1980-luvulla.
 - ▶ maahanmuuttajien määrän kasvu on ollut nopeaa
 - ▶ Mittaustavasta riippuen määrä noin 10-kertaistunut.
 - ▶ Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osuus väestöstä on kansainvälisesti verraten vieläkin pieni, alle 5%.
- ▶ Maasta toiseen muuttavat ovat nuoria ihmisiä. Heidän mukanaan muuttaa lapsia ja he saavat Suomessa lapsia
 - ▶ Ulkomailla syntyneet lapset (ns. 1. polvi)
 - ▶ Maahanmuuttajien Suomessa syntyneet lapset (ns. 2. polvi)

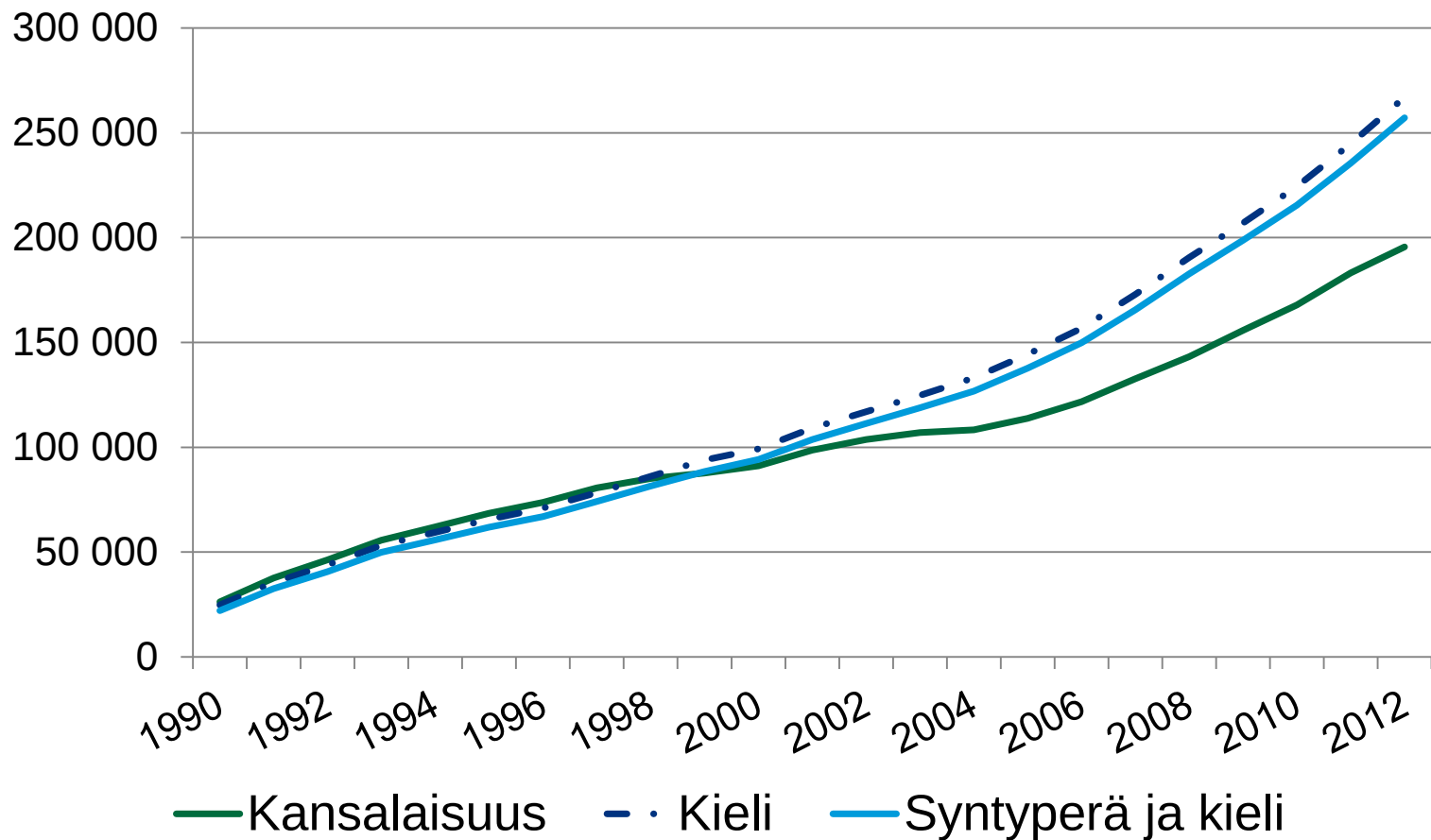
-
- ▶ Maahanmuuttajataustaisen väestön määrä kasvaa merkittävästi

=> Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten määrä kasvaa

⇒ Erityisesti tulevaisuudessa kasvaa Suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten määrä

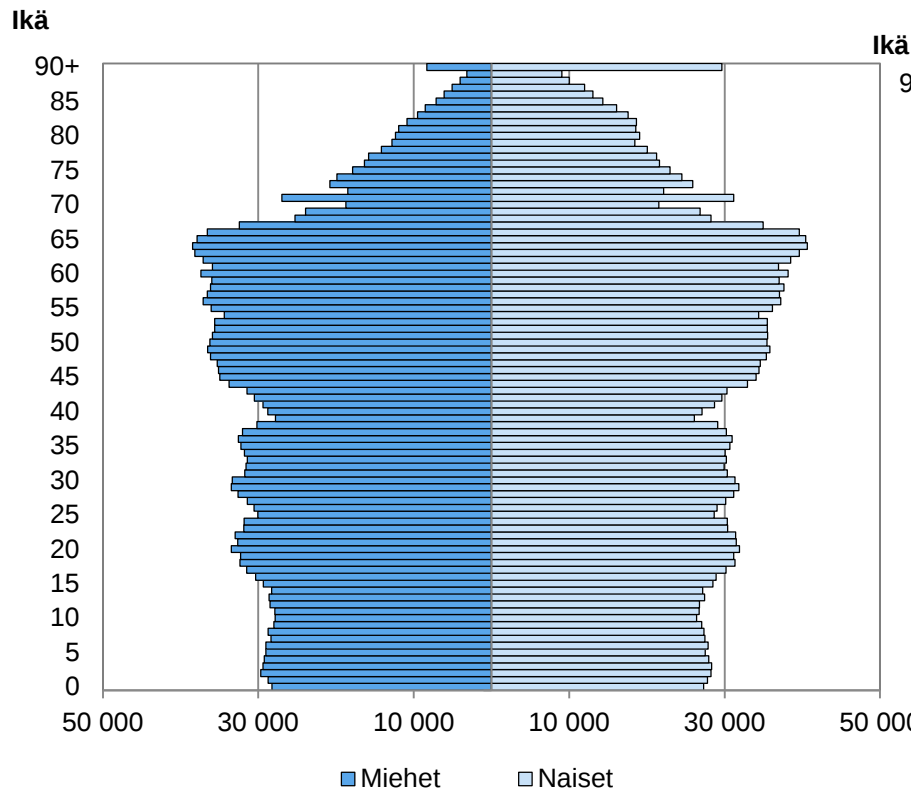
- ▶ Tutkimus on tehty ennen turvapaikanhakijoiden virran suurta kasvua, ja koskee lähtökohtaisesti kaikkia maahanmuuttajaryhmiä

Maahanmuuttajataustan erilaisia mittareita

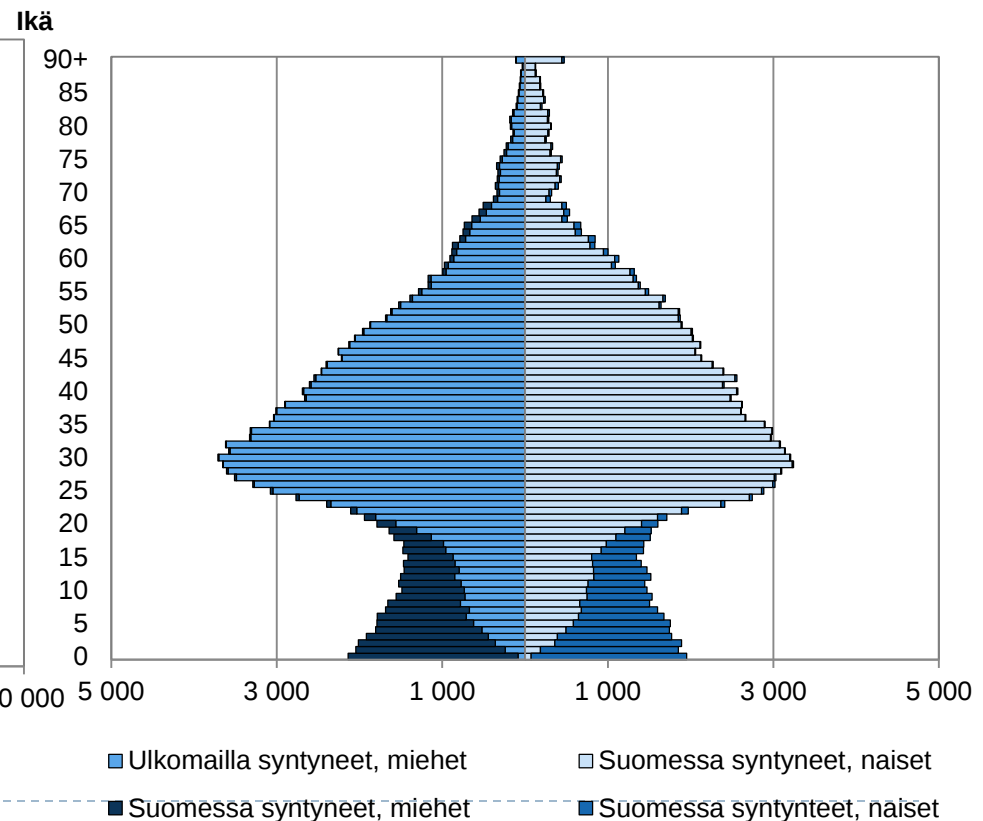

Kantaväestö ja maahanmuuttajat ikäryhmittäin vuoden 2012 lopussa

Syntyperäiset suomalaiset

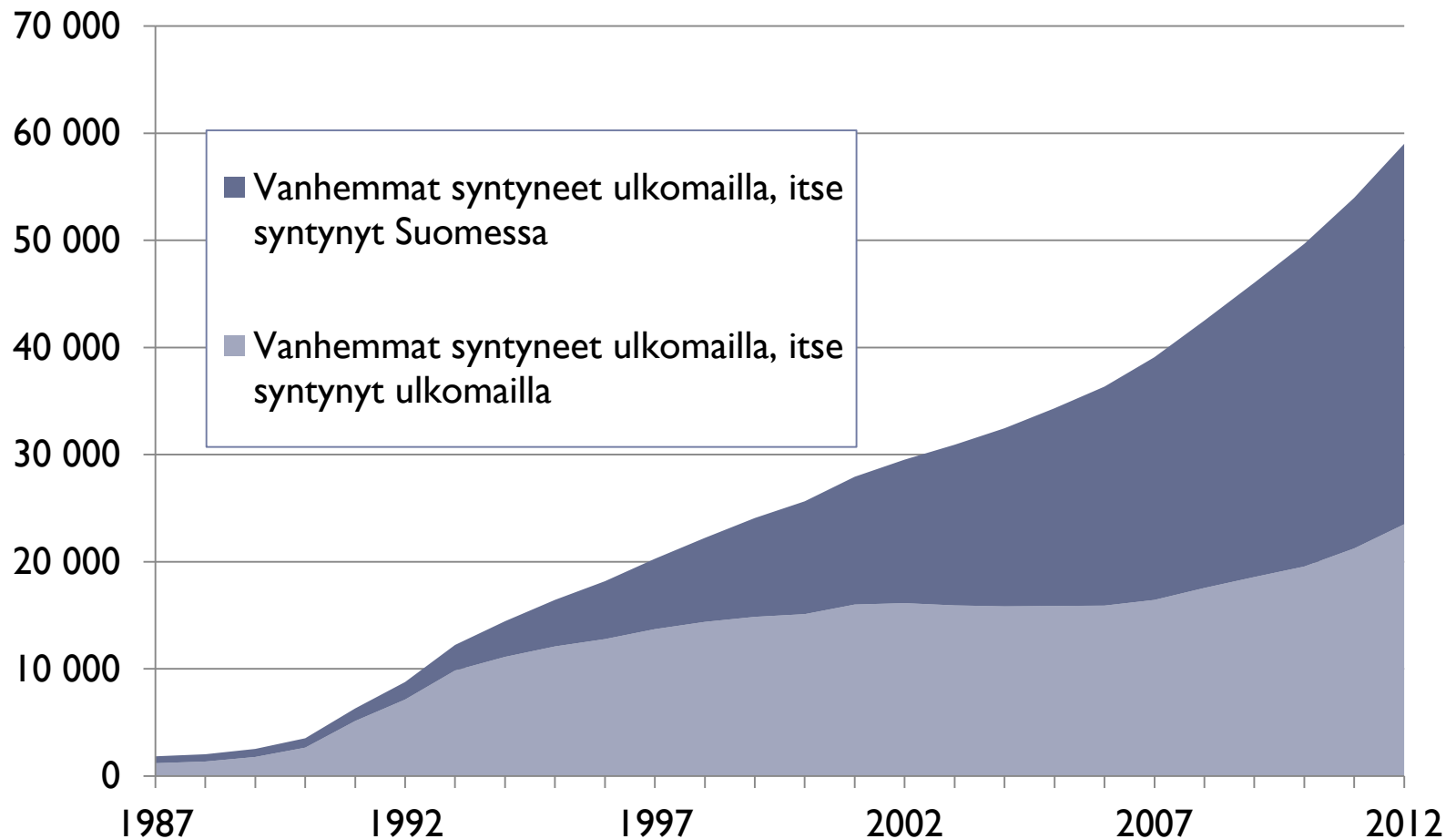

Maahanmuuttajataustaiset henkilöt

Maahanmuuttajataustaisia lapsia on jo yhden syntymäkohortin verran

Lapsia ovat alle 18-vuotiaat

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastot

Tutkimuskysymykset

- Miten maahanmuuttajien lapset ovat integroituneet Suomeen?
- Kysymykseen vastataan vertaamalla Suomessa syntyneitä maahanmuuttajien lapsia tai alle 15-vuotiaana pysyvästi Suomeen muuttaneita lapsia kantaväestöön 23 ikävuoteen saakka
- Integraation/kotoutumisen mittarit:
 - **Koulutus:** toisen asteen tutkinto; korkeakouluun hakeutuminen
 - **Terveys/sairastavuus:** lääkekorvausjärjestelmän mukaan vakava sairaus; mielenterveyslääkkeiden käyttö
 - **Rikollisuus:** alioikeuksien tuomiot vakavista tuomioista sakkotuomioihin

Tutkimuskysymykset

Miksi juuri nämä vastemuuttajat?
Miksi ei työmarkkinoita,
tuloja ja sosiaaliturvaa?

- 23-vuotiaiden tulot, tulonsiirrot tai työmarkkina-asema eivät kerro elinkaarituloista mitään
- Ei riittävästi lapsena tulleita/täällä syntyneitä yli 23-vuotiaita

-
- ▶ Kelan tutkimusosaston Youngsters-rekisteriaineisto
 - ▶ 20 % väestöotos
 - ▶ Otot: vuosina 1975-1985 syntyneet henkilöt
 - ▶ Muuttajat tulleet ennen 15v. ikää; seurataan 23v. saakka
 - ▶ Huom! ***Tutkimus kuvaa ”nykyisen maahanmuuton ensimmäisiä tulijoita” lapsesta aikuiseksi***
 - ▶ Maahanmuuttajastatus määritellään vanhempien syntymämaan ja kielen mukaan:
 - ▶ ”2,5-sukupolvi” eli toinen vanhempi Suomessa syntynyt
 - ▶ Lähialueet: Venäjä, Viro & entinen NL, kieli voi olla myös suomi tai ruotsi
 - ▶ OECD; kieli muu kuin suomi/ruotsi (poikkeuksena Ruotsi)
 - ▶ Ryhmä muu: muu kuin lähialueet tai OECD

Vertailu kaikkiin kantaväestön lapsiin

23-vuotiaaksi mennessä

	Kanta- väestö	2.5	OECD	Lähi- alueet	Muut
Suorittanut toisen- asteen tutkinnon	.85	.78	.67	.74	.48

23-vuotiaaksi mennessä

	Kanta- väestö	2.5	OECD	Lähi- alueet	Muut
Suorittanut toisen asteen tutkinnon	.85	.78	.67	.74	.48
Aloittanut yliopistossa tai AMK:ssa	.45	.45	.40	.36	.19

23-vuotiaaksi mennessä

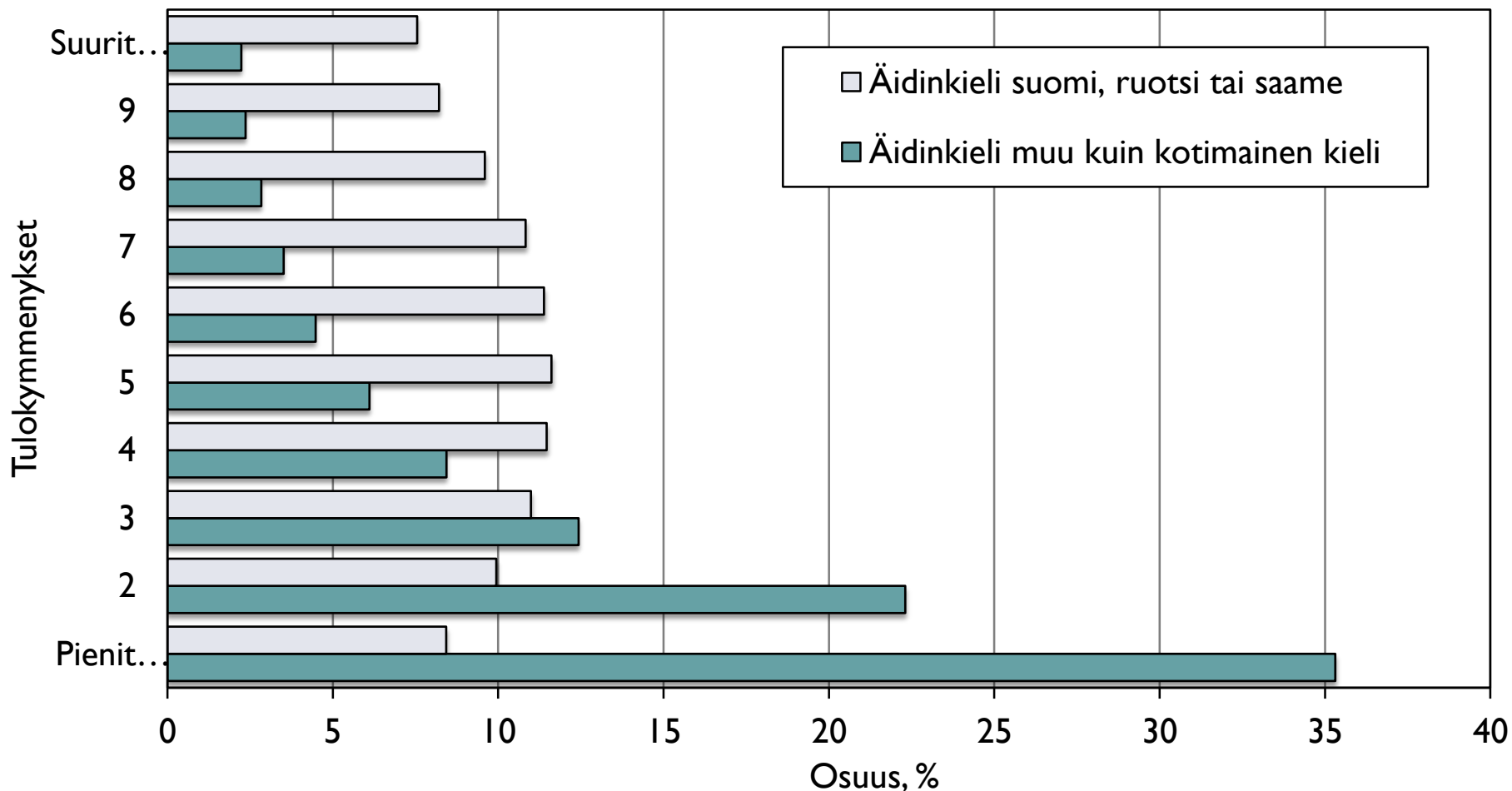
	Kanta- väestö	2.5	OECD	Lähi- alueet	Muut
Suorittanut toisen asteen tutkinnon	.85	.78	.67	.74	.48
Aloittanut yliopistossa tai AMK:ssa	.45	.45	.40	.36	.19
Diagnosoitu vaikea sairaus	.04	.03	.02	.03	.02
Käyttänyt psykykenlääkkeitä	.11	.13	.07	.09	.08

23-vuotiaaksi mennessä

	Kanta- väestö	2.5	OECD	Lähi- alueet	Muut
Suorittanut toisen- asteen tutkinnon	.85	.78	.67	.74	.48
Aloittanut yliopistossa tai AMK:ssa	.45	.45	.40	.36	.19
Diagnosoitu vaikea sairaus	.04	.03	.02	.03	.02
Käyttänyt psykenlääkkeitä	.11	.13	.07	.09	.08
Tuomittu sakkotuomioon	.10	.13	.18	.17	.23
Saanut ehdottoman vankeustuomion	.01	.01	.00	.01	.03

Lasten kotitalouksien tulokymmenykset kielen mukaan 2012

Maahanmuuttajataustaiset lapset eivät asu samoilla alueilla, sosioekonomiselta asemaltaan ja perherakenteeltaan samanlaisissa perheissä kuin kantaväestön lapset.

Miten maahanmuuttajataustaiset nuoret vertautuvat kantaväestön nuoriin kun vakioimme:

Syntymävuoden

Asuinalueen

Perherakenteen

Perheen sosioekonomisen aseman

15-vuotiaana

Ero kantaväestöön taustan vakioinnin jälkeen

	2,5 sukupolvi	OECD	Lähialueet	Muut
Suorittanut toisen asteen tutkinnon	-0,03** (0,01)	-0,07 (0,05)	0,03* (0,01)	-0,18** (0,03)
Aloittanut yliopistossa tai AMK:ssa	0,03** (0,01)	0,09** (0,03)	0,08** (0,02)	-0,05** (0,01)

- Toisen asteen tutkinnon suorittaminen merkittävästi harvinaisempaa ryhmässä muu myös taustamuuttujien huomioimisen jälkeen
- Korkeakouluun on hakeutunut Lähialueilta ja OECD-maista tulleista nuorista useampi kuin kantaväestön nuorista kun erot taustassa huomioidaan.

Ero kantaväestöön taustan vakioinnin jälkeen

	2,5- sukupolvi	OECD	Lähi- alueet	Muut
Diagnosoitu vaikea sairaus	-0,01 (0,01)	-0,02 (0,02)	-0,02** (0,01)	-0,03** (0,00)
Käyttänyt psykenlääkkeitä	-0,01 (0,01)	-0,09** (0,01)	-0,08** (0,01)	-0,11** (0,01)

Ero kantaväestöön taustan vakioinnin jälkeen

	2,5- sukupolvi	OECD	Lähi- alueet	Muut
Diagnosoitu vaikea sairaus	-0,01 (0,01)	-0,02 (0,02)	-0,02** (0,01)	-0,03** (0,00)
Käyttänyt psyykenlääkkeitä	-0,01 (0,01)	-0,09** (0,01)	-0,08** (0,01)	-0,11** (0,01)
Saanut alioikeuden määräämän sakkotuomion	0,02* (0,01)	0,03 (0,03)	0,01 (0,01)	0,05** (0,01)
Saanut ehdottoman vankeustuomion	-0,00 (0,00)	-0,02** (0,00)	-0,01 (0,00)	0,01* (0,00)

Keskeiset tulokset

- ▶ Maahanmuuttajaryhmät poikkeavat kantaväestöstä ja toisistaan suorissa väestötason keskiarvo-vertailussa – esim. koulutuksessa paljonkin
- ▶ Kun vertaamme taustaltaan ”samanlaisia” nuoria keskenään (vakioimme syntymävuoden, alueen ja perhetaustan) erot kantaväestöön pienenevät huomattavasti TAI häviävät kokonaan.

Keskeiset tulokset

- ▶ Maahantuloikää koskevat tulokset antavat viitteitä siitä, että nuorempina maahan tulleet ovat Suomessakin kotoutuneet paremmin
 - ▶ Tässä aineistossa teini-ikäisinä tulleet = > heijastuu mm. toisen asteen koulutukseen
- ▶ Tuloksia tulkitessa tulee ottaa huomioon, että kyse on ennen vuotta 2000 Suomeen muuttaneista ”nykyisen maahanmuuton pioneereista”
 - ▶ Monet vanhemmat tulleet lama-Suomeen
 - ▶ Käytännössä lähes kaikki I. polven nuoria
 - ▶ Suuri osa tullut teini-ikäisenä

-
- ▶ **Kotouttaminen on tutkimusten mukaan kannattava investointi**
 - ▶ Tutkimustuloksia Suomesta: Sarvimäki, Hämäläinen, 2016, **Journal of Labor Economics**
 - ▶ Kotouttamisen myönteiset vaikutukset ovat yltäneet myös kohderyhmän lapsiin (Hämäläinen, Pesola, Sarvimäki, 2015, TEM 43/15)
 - ▶ **Kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan arvioida erilaisilla kokeellisilla asetelmilla**
 - ▶ Esim. Työllistymisen SIB-hanke

Lähteet

- ▶ Ansala L, Hämäläinen U, Sarvimäki M. Integroitumista vai eriytymistä? Maahanmuuttajalapset- ja nuoret Suomessa. Kela Työpapereita 56/2014
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45401/Tyopapereita56.pdf?sequence=1>
- ▶ Ansala L, Hämäläinen U, Sarvimäki M. Maahanmuuttajien lapset, Julkaisussa: VATT Analyysi 2-2014
- ▶ Ansala L, Hämäläinen U, Sarvimäki M. Slipping through the Cracks of a Welfare State: Children of Immigrants in Finland, VATT Working papers 72